

СТУЖУК І.О.

студентка 1-го курсу екологічного факультету Житомирського національного агроекологічного університету, м. Житомир

ЮРИДИЧНЕ ЗАКРІПЛЕННЯ ПРИНЦИПУ РІВНОСТІ ПРАВ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ

У багатьох країнах світу останні десятиріччя ХХ століття ознаменувалися істотними зрушеннями в розумінні рівності потенційних можливостей чоловіків і жінок та правового забезпечення цієї рівності в постіндустріальному суспільстві. Особливо це стосується доступу до економічних, політичних та освітніх ресурсів. Формування особистості жінки і чоловіка у суспільстві проголошені однією зі стратегій розвитку європейських держав у ХХІ ст [1, с. 18].

Проблема гендерної рівності не нова для вітчизняних науковців, юристів, політиків. Так, у дослідженнях Н. Оніщенко висвітлені теоретико-методичні принципи гендерної політики. Ця проблема стала предметом окремих навчальних дисциплін, теорій, ідей. Цікавою, на наш погляд є ідея О. Рудневої, котра теж висвітлює сутність принципу рівності між чоловіками і жінками.

Принцип рівності людей багатоаспектний. Основний підхід до його визначення полягає в тому, що зазначаються ознаки, які неспроможні впливати на сутність цього принципу. Одним із проявів принципу рівності є рівність чоловіків і жінок, що дістав назву «принцип гендерної рівності». Гендерна рівність –

складова загального принципу рівності як принципу демократичної побудови суспільства. Право розуміють сьогодні як рівну міру свободи всіх і кожного – чоловіків і жінок.

Правовий принцип рівності означає відсутність будь-якої нерівності чи обмежень прав особи та громадянських свобод. Його реалізація передбачає існування справедливого суспільного устрою, в якому політико-правові реалії забезпечують максимальне дотримання прав особи [2, с. 104].

В Україні принципи рівності чоловіків і жінок закріплюються в Конституції.

Зокрема ч. 1 ст. 24 визначає: “Громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками.” У цій же статті Конституції України закріплена необхідність застосування однакових стандартів прав і обов’язків до всіх осіб без винятку [3, с. 94].

У ч. 3 ст. 24 Конституції України передбачається, що рівність прав жінки і чоловіка забезпечується наданням жінкам рівних з чоловіками можливостей у громадсько-політичній і культурній діяльності, у здобутті освіти і професійній підготовці, у праці та винагороді за неї; спеціальними заходами щодо охорони праці і здоров’я жінок, встановленням пенсійних пільг; створенням умов, які дають жінкам можливість поєднувати працю з материнством; правовим захистом, матеріальною і моральною підтримкою материнства і дитинства, включаючи надання оплачуваних відпусток та інших пільг вагітним жінкам і матерям.

Громадяни України – і чоловіки і жінки, можуть користуватися на рівних підставах всім обсягом конституційних прав і свобод без дискримінації з боку держави або інших осіб [3, с. 95].

Конституційні гарантії для реалізації права на гендерну рівність знаходимо в нормах ч. 2 ст. 3 Конституції України, де закріплено, що утвердження і забезпечення прав і свобод людини – головний обов’язок держави.

Конституція гарантує державне забезпечення прав і свобод особи.

У гарантуванні прав і свобод беруть участь всі органи державної влади. Тут велике значення мають рівень організаційно-управлінської діяльності державних органів та громадських організацій, стиль їхньої роботи.

Конституція України гарантує кожному громадянину – жінці і чоловікові судовий захист його прав і свобод (ст. 55) [4].

Принцип рівноправності закріплює Сімейний кодекс України, де ч. 6 ст. 7, визначає, що жінка та чоловік мають рівні права і обов’язки у сімейних відносинах, шлюбі та сім’ї. Вони мають право вживати заходи, які не заборонені законом і не суперечать моральним засадам суспільства, щодо підтримання шлюбних відносин. Кожен з подружжя має право припинити шлюбні відносини [5].

Таким чином, у сімейних відносинах, які регулюються нормами Сімейного кодексу та іншими актами сімейного законодавства, принцип рівноправності реалізується через низку норм, які визначають зміст особистих немайнових прав суб’єктів сімейних відносин.

У законодавстві України закріплені норми міжнародних договорів, зокрема: Загальна декларація прав людини, Конвенція ООН “Про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок”, “Конвенції про рівне винагородження чоловіків і жінок за працю рівної цінності”, тощо.

Важливим кроком у формуванні гендерного законодавства стало прийняття Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» від 8 вересня 2005 року. Закон має на меті досягнення паритетного становища жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності суспільства [3, с. 96].

Отже, в Україні є реальні зрушення в сфері забезпечення рівності між чоловіком і жінкою, але не повністю створені умови для забезпечення абсолютного рівноправ’я. Тому, визначимо такі перспективні шляхи вдосконалення подальшого нормативного забезпечення принципу рівності прав жінок і чоловіків: розширення можливості доступу до всіх способів захисту прав жінок на законодавчому рівні; вивчення досвіду інших держав для вдосконалення чинного законодавства в цій сфері.

Список використаних джерел:

1. Онщенко Н. Гендерні дослідження в сучасному суспільстві: проблеми, реалії, перспективи / Береза С., Макаренко Л. // Віче – 2009. – № 17. – С. 18–23.
2. Руднсва О. Гендерна рівність як принцип законодавства України. / О. Руднсва // Право України. – 2002. – № 4. – С. 103–108.
3. Жалій Т. Юридичне закріплення принципу рівності прав чоловіків і жінок в національному законодавстві України / Т. Жалій // Порівняльно – аналітичне право. – 2013. – № 3-1. – С. 94-96
4. Конституція України від 28 червня 1996 року [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
5. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 року [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.